

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Факультет історії та права

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ

СИЛАБУС

2019 – 2020 навчальний рік

Силабус з Актуальні проблеми правової освіти розроблений відповідно до освітньої програми «Право» підготовки фахівця другого (магістерського) рівня та згідно з навчальним і робочим навчальним планами.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Є.Ю. Соболю)

(ініціали та прізвище)

Розробник: Рябовол Лілія Тарасівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права

Ел. адреса: lryabovol8@gmail.com

Контактний телефон: 066 29 25 487

Графік консультацій: вівторок о 14.00

1. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Актуальні проблеми правової освіти
Код навчальної дисципліни за ОПП:	ПП НД/ОК 2.1.1.5
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна програма:	Право
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	Денна
Курс:	1-й
Семестр:	2-й
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів	4
Блоків (модулів)	3
Загальна кількість годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання	2
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	14 год.
Самостійна робота	86
Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези, презентації, анотування, бібліографічний опис)	25 год. (за рахунок год. на самостійну роботу)
Вид підсумкового контролю:	Залік
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	Основою курсу «Актуальні проблеми правової освіти» є знання, отримані студентами у результаті вивчення на першому рівні вищої освіти таких дисциплін, як: «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Право Європейського Союзу» тощо. Курс пов'язаний з усіма дисциплінами циклу професійної та практичної підготовки.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Актуальні проблеми правової освіти» – розвиток правового мислення, правової свідомості та правової культури магістрів-правників; поглиблення та актуалізація знань з питань правового виховання і правової освіти населення України; застосування цих знань для вирішенні конкретних завдань правоосвітньої діяльності, формування відповідних умінь і навичок, професійної компетентності у галузі правової освіти. поглибленні теоретичних знань у сфері правового регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин та формуванні у студентів практичних навичок застосування правових норм, що регламентують ці відносини.

Завдання курсу:

- засвоєння студентами системи знань про правове виховання і правову освіту населення, зокрема знання про: риси, призначення, функції, принципи правової освіти населення в Україні; компоненти та чинники системи правової освіти населення в Україні; нормативно-правові основи регулювання, мету і завдання, суб'єктів, шляхи, способи та заходи реалізації правової освіти населення в Україні;

- вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду організації правової освіти; історичні традиції правового виховання та правової освіти в Україні;

- розвиток умінь аналізувати, систематизувати, узагальнювати теоретичний матеріал і інформацію про практику реалізації правової освіти, робити презентації;

- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання під час організації та проведення правоосвітніх заходів, формування відповідних практичних умінь і навичок, а саме: визначати групи (вікові, професійні, соціальні тощо) як суб'єктів правоосвітнього впливу; визначати зміст правової освіти залежно від групи таких суб'єктів;

- оволодіння сучасними технологіями і методиками правової освіти, зокрема, вміннями організовувати та проводити заходи з правової освіти населення, встановлювати ступінь їх ефективності;

- розвиток вміннь здійснювати науковий пошук з проблематики курсу, виявляти і досліджувати актуальні проблеми теоретичного і практичного характеру, писати наукові тези / статті з актуальних питань даної проблематики.

3. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:

- спеціалізовані концептуальні знання про: правову освіту як основу правової держави та громадянського суспільства, систему правової освіти населення в Україні як сукупність засобів і заходів з попередження злочинності, зарубіжний досвід правової освіти, відповідні міжнародні акти і документи ЄС;

- спеціалізовані уміння/ навички: проводити наукові дослідження з проблематики предметної області ОПП, виявляти актуальні теоретичні і практичні питання; критично осмислювати й логічно розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують міждисциплінарних підходів, оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/ недостатньої інформації та/або суперечливих вимог; проводити правопросвітницьку роботу серед різних категорій населення;

- комунікація – здатність: конструктивно взаємодіяти, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків; використовувати державну мову в усній і письмовій формах для професійної комунікації, отримувати й використовувати правову інформацію;

- відповідальність та автономія – здатність: розробляти проекти й управляти ними, творчо застосовувати існуючі та/або генерувати нові правові ідеї, брати на себе ініціативу та відповідальність, бути наполегливим у досягненні поставленої мети; систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- Соціально-гуманітарна ерудованість. Випускник/випускниця: розуміє, аналізує, коментує суспільно-правові процеси і явища на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулює та висловлює обґрунтовані судження; дискутує на суспільно-правові теми, висловлює власні позиції, для належного обґрунтування яких використовує міждисциплінарні знання, переконливі аргументи, оцінює недоліки і переваги контраргументів;

- Дослідницькі навички. Випускник/випускниця проводить науково-правові дослідження, визначає проблему, складає план, обирає адекватну методологію;

- Комунікація. Випускник/випускниця: вільно користується державною мовою під час усного й письмового професійного спілкування, доцільно і правильно використовує правничу термінологію; збирає матеріали з різних джерел, використовує інформаційні технології і бази даних для потреб професійної правничої діяльності; виступає перед аудиторією, викладає матеріал з професійних тем, розкриває зміст основних питань, демонструє їх розуміння;

- Професійна самоорганізація. Випускник/випускниця: ефективно працює в команді за узгодженим планом; організовує правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, попередження злочинності, розробляє навчально-методичні матеріали.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж./ дата/ год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття)	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж. 1. 03.02- 09.02 2 акад. год.	<p style="text-align: center;">Модуль/Розділ 1. Правова освіта населення в Україні – основа правової держави та громадянського суспільства</p> <p>Тема 1. «Актуальні проблеми правової освіти» як навчальна дисципліна.</p>	Лекція		1	
Тиж. 2. 10.02- 16.02 2 акад. год.	Тема 2. Правова освіта населення: поняття, значення, функції, принципи.	Лекція		1	
Тиж. 3. 17.02- 23.02 2 акад. год.	Тема 2. Правова освіта населення в Україні: поняття, значення, функції, принципи: - правова освіта населення в Україні: поняття, ознаки, місце, роль і значення; - функції правової освіти населення; - принципи правової освіти	Семінарське заняття	- загальні принципи як ідейні засади, на яких здійснюється правова освіта, формується її система; - організаційно-функціональні принципи як основа організації та проведення правоосвітніх заходів, забезпечення дієвості та ефективності системи правової освіти. 4 год.	1	До 07.03

	населення.				
Тиж. 4. 24.02- 01.03 2 акад. год.	Тема 3. Генеза вітчизняного правового виховання і правової освіти: - історичні традиції правового виховання в Україні; - організація правового виховання за радянського періоду; - суб'єкти правового виховання за радянських часів.	Семінарське заняття	- правове виховання та правова освіта за часів Української Народної Республіки, Гетьманату П. Скоропадського, в УСРР; - адаптація підходів і прийомів правовиховної діяльності до вимог різних етапів соціалістичного будівництва; - форми пропаганди правових знань за радянських часів. 4 год.	1	До 14.03
Тиж. 5. 02.03- 08.03 2 акад. год.	Тема 4. Нормативно-правові основи організації та здійснення правової освіти населення в Україні.	Лекція		1	
Тиж. 6. 09.03- 15.03 2 акад. год.	Тема 4. Нормативно-правові основи організації та здійснення правової освіти населення в Україні: - система законодавства про правову освіту населення в Україні; - Закони України як складник системи законодавства про правову освіту населення в Україні; - Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи урядам країн-членів як складник системи законодавства про правову освіту населення в Україні.	Семінарське заняття	- міжнародні акти як складник системи законодавства про правову освіту населення в Україні; - регіональні акти як складник системи законодавства про правову освіту населення в Україні; - підзаконні нормативні акти як складник системи законодавства про правову освіту населення в Україні. 5 год.	1	До 28.03

	Модуль/Розділ 2. Система правової освіти населення в Україні				
Тиж. 7. 16.03- 22.03 2 акад. год.	Тема 5. Система правової освіти населення в Україні: поняття і структура.	Лекція	- організаційний та результативний компоненти системи правової освіти населення, соціальний контроль результатів правової освіти. 4 год.	1	До 04.04
Тиж. 8. 23.03- 29.03 2 акад. год.	Тема 6. Мета і завдання правової освіти населення в Україні	Лекція	- компетентність особи у галузі права, поняття та види правової компетентності. 4 год.	1	До 12.04
Тиж. 9. 30.03- 05.04 2 акад. год.	Тема 7. Суб'єкти правової освіти населення в Україні.	Лекція		1	
Тиж. 10. 06.04- 12.04 2 акад. год.	Тема 7. Суб'єкти правової освіти населення в Україні: - суб'єкти правової освіти: поняття, види; - суб'єкти, які забезпечують поширення правової освіти: поняття, підгрупи;	Семінарське заняття	- суб'єкти, котрі набувають правову освіту (суб'єкти правоосвітнього впливу). 4 год.	1	До 19.04
Тиж. 11. 13.04- 19.04 2 акад. год.	Тема 8. Організація правової освіти населення в Україні.	Лекція	- правова освіта працівників органів управління громадських організацій, посадових осіб комерційних корпорацій, асоціацій, міжгалузевих, регіональних та інших об'єднань; - правова освіта правопорушників у місцях позбавлення волі. 6 год.	1	До 26.04
Тиж. 12.	Тема 9. Зміст правової освіти	Лекція	- зміст правової освіти в дошкільних,	1	До 03.05

20.04-26.04 2 акад. год.	населення в Україні.		загальноосвітніх, професійно-технічних, закладах вищої освіти, закладах післядипломної освіти (за Національною Програмою правової освіти). 4 год.		
Тиж. 13. 27.04-03.05 2 акад. год.	Тема 10. Система заходів з правової освіти населення в Україні: - поняття, ознаки, загальна характеристика системи заходів з правової освіти населення; - розширення мережі спеціалізованих закладів освіти; - збільшення кількості ЗМІ правового спрямування; - систематичне інформування населення про законодавство, діяльність органів державної влади, стан правопорядку, тощо; - правоосвітня, консультативна діяльність юридичних клінік.	Семинарське заняття	- створення загальних і навчальних телевізійних та радіомовних каналів, запровадження сторінок, рубрик та інших популярних форм надання правової інформації як заходи з правової освіти населення в Україні; - проведення органами виконавчої влади, управліннями юстиції, закладами освіти, науковими установами на громадських або договірних засадах лекторіїв, кінолекторіїв, виставок друкованої продукції правового спрямування, зустрічей з фахівцями-юристами, читальних конференцій; - самоосвіта громадян з питань права і держави як заходи з правової освіти населення в Україні. 6 год.	1	До 10.05
Тиж. 14. 04.05-10.05 2 акад. год.	Тема 11. Вища юридична освіта як підсистема правової освіти населення в Україні.	Лекція	- структура системи вищої юридичної освіти у вузькому розумінні: суб'єкт-суб'єктний, цільовий, змістовий, організаційний, контрольний-результативний компоненти. 4 год.	1	До 17.05
Тиж. 15. 11.05-17.05 2 акад. год.	Модуль/Розділ 3. Зарубіжний досвід правового виховання та правової освіти Тема 12. Особливості правової освіти і правового виховання в США	Лекція	- неформальний сектор правової освіти в США, що охоплює молодь і доросле населення, особливо представників маргінальних груп; - рівні реалізації заходів з попередження протиправної поведінки серед населення,	1	До 24.05

			передусім неповнолітніх: федеральний, регіональний, індивідуальний. 4 год.		
Тиж. 16. 18.05- 24.05 2 акад. год.	Тема 13. Особливості правової освіти і правового виховання в Японії: - соціальні чинники законослухняності японців, їх високої правової культури; - місце і роль ідеї права у громадській свідомості японців; - молодіжні групи як суб'єкти правового виховання в Японії; - роль кримінальної політики держави у правовиховній діяльності в Японії.	Семінарське заняття	- суб'єкти правового виховання і кримінальної політики в Японії; - державні й адміністративні органи; - правоохоронні органи (поліція, прокуратура, суди, пенітенціарні установи, служби захисного нагляду); - громадські організації. 6 год.	1	До 31.05
Тиж. 17. 25.05- 31.05 2 акад. год.	Тема 14. Громадянсько-правове виховання в країнах Європи: - європейська ментальність як основа західної правової культури та правового виховання; - сучасна європейська система громадянсько-правового виховання; європейська програма «Освіта для виховання демократичної громадянськості»; - громадянсько-правове виховання у Франції.	Семінарське заняття	- релігійні організації як чинник правового виховання; - правовиховний потенціал західного кінематографа; - релігійні організації як чинник правового виховання; - правовиховний потенціал західного кінематографа (Фестиваль Human Rights Film Network); - виховання в дусі миру у Німеччині. 6 год.	1	До 05.06

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) обов'язкові до виконання кожним студентом, котрий навчається за освітнім рівнем «магістр». Максимальна кількість балів за ІНДЗ – 25 балів.

ІНДЗ може бути виконано у таких формах (на вибір студента):

1. Написання та опублікування тез / статті у збірнику матеріалів конференції / збірнику наукових праць з теми курсу, з проблеми, до якої здобувач виявив особливий пізнавальний інтерес – до 25 балів.

Тему тез / статті, презентації студент визначає самостійно в межах курсу та узгоджує з викладачем. Пошук актуальної проблеми – завдання наукового дослідження, а вміння її знайти – важливе вміння вченого. Самостійне визначення студентом теми ІНДЗ оцінюється у 5 балів. Якщо студент не може самостійно визначитися із проблематикою дослідження, він може обрати одну із запропонованих викладачем тем, але при цьому у нього відраховуються 5 балів від максимальної їх кількості за це завдання.

Під час перевірки та оцінювання результатів дослідження враховуються:

- вміння визначити проблематику / тему дослідження та обґрунтувати його актуальність і доцільність – до 5 балів;
- вміння визначити ступінь опрацювання студентом джерельної бази, останніх досліджень і публікацій з обраної проблематики – до 3 балів;
- вміння визначати мету і завдання дослідження – до 4 балів;
- глибина та повнота розкриття проблеми, ступінь досягнення мети дослідження та виконання його завдань – до 10 балів;
- вміння узагальнювати та систематизувати результати дослідження, формулювати висновки – до 3 балів.

2. Розробка презентації з теми курсу (на вибір студента) (1 слайд – 1 бал, максимум – 25 слайдів).

3. Анотування наукових праць. Одна анотація – до 5 балів. Максимум – 5 анотацій.

З теми/ питання/ проблеми курсу обрати наукову статтю у фаховому виданні з юридичних наук і зробити розгорнуту анотацію (три сторінки друкованого тексту, 14 шрт., 1,5 інт.). В анотації проаналізувати:

- актуальність теми дослідження;
- ступінь висвітлення останніх досліджень і публікацій;
- відповідність мети й теми, теми і змісту;
- ступінь досягнення мети і повноту висвітлення теми;
- відповідність висновків змісту;
- коректність цитувань, посилань, використання джерел;
- доцільність обраної методології дослідження;
- логічність і переконливість наукової аргументації;
- мову викладу.

4. Складання бібліографічного опису наукової літератури (монографії, статті у фахових виданнях з юридичних наук; останні 5 років видання) з теми/ питання/ проблеми курсу. 1 джерело – 1 бал.

6. Політика виставлення балів. Вимоги викладача.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю (максимум 75 балів) та балів за ІНДЗ (максимум 25 балів).

Поточний контроль передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем курсу) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях.

Поточний контроль реалізується у таких формах:

- усне і письмове, фронтальне та індивідуальне опитування;
- рецензування відповідей;
- участь у дискусіях, обговореннях;
- написання творів-есе тощо.

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Критерії оцінювання	
Усних відповідей:	Письмових завдань:
- повнота і глибина розкриття питання;	- повнота і глибина розкриття питання;

<ul style="list-style-type: none"> - емоційність та переконливість; - використання для обґрунтування своєї думки основної і додаткової літератури; - вміння логічно викладати матеріал, аналізувати, порівнювати, робити висновки, узагальнювати; - культура мови. 	<ul style="list-style-type: none"> - цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; - акуратність оформлення письмової роботи.
--	---

Види робіт	Бали
Опрацювання літератури (основної, додаткової) та використання її для розкриття визначеної теми/питання.	до 5 балів
Логічний виклад матеріалу, пов'язування нового матеріалу з вивченим раніше, встановлення міжпредметних та міжтемних зв'язків.	до 5 балів
Висловлення гіпотез, наведення аргументів на підтвердження своєї думки або спростування думки інших з посиланням на опрацьовані джерела та літературу.	до 5 балів
Проведення логічних інтелектуальних операцій (аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування).	до 5 балів
Рецензування відповідей інших, внесення коректив, доповнення.	до 5 балів
Використання теоретичного матеріалу для розв'язання практичних завдань, пояснення подій та явищ, що відбуваються в політико-правовому житті країни та світі.	до 5 балів
Письмова контрольна робота (поточне оцінювання).	до 5 балів
Письмова контрольна робота (періодичне/тематичне оцінювання; може проводитися після вивчення розділу програми для студентів, котрі не мають поточних оцінок).	до 10 балів

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять (лекційних, семінарських, консультацій);
- активність студента під час семінарських/практичних занять;
- своєчасне виконання завдань, у т. ч. із самостійної роботи;
- відвідування консультацій для накопичення балів, якщо студент був відсутній на заняттях або не виявляв активності.

Не допускається:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом, іншими мобільними пристроями під час занять, за винятком, коли це дозволено викладачем з навчальною метою (використання текстів НПА тощо);
- порушення академічної доброчесності.

Розподіл балів

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми правої освіти» визначається як сума балів за Розділ 1, Розділ 2, Розділ 3 та балів за ІНДЗ.

Бали (максимум 100 балів) розподіляються наступним чином.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання				Сума
Розділ 1 (Т1 – Т3)	Розділ 2 (Т1 – Т4)	Розділ 3 (Т1 – 3)	Індивідуальне завдання	100
20	30	25	25	100

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право пройти поточний контроль під час консультацій.

6. Підсумковий контроль

З навчальної дисципліни «Актуальні проблеми правої освіти» передбачено залік як форму підсумкового семестрового контролю. Згідно з п. 7.2 Положення про організацію освітнього процесу (https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Polog_OP_CUSPU_2019-2020.pdf), залік – це форма підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю. Оцінювання здійснюється за національною шкалою та шкалою ЄКТС. Залік виставляється студентам, які виконали всі види навчальної роботи за результатами поточного контролю, і не передбачає обов'язкової присутності студентів на заліковому заході.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT7	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності та залікову книжку магістра.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, магістр обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

7. Література для вивчення дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Декларація і програма виховання громадян в дусі демократії, заснованого на усвідомленні ними своїх прав та обов'язків : Рада Європи від 07.05.1999 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_038
2. Конституція України від 28.06.1996 р. : за станом на 30.09.2016 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Про Національну програму правової освіти населення : Указ Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>
4. Про Всеукраїнський тиждень права : Указ Президента України від 08.12.2008 р. № 1149/2008. URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1149/2008>
5. Про освіту : Закон України за станом на 08.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Основна:

1. Бігун В. С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі. К. : Видавнича організація «Юстініан», 2006. 272 с.
2. Богачов С. В. Теоретико-правові засади правової освіти в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». К., 2010. 21 с.
3. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Х. : Право, 2010. 368 с.
4. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / С. В. Бобровник, В. С. Журавський, О. Л. Копиленко та ін.; за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
5. Філософія правового виховання : навч. посіб. / А. П. Гетьман, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Х. : Право, 2012. 248 с.

Додаткова:

1. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2002. 432 с.
2. Галай А. О. Адміністративно-правові засади діяльності громадських об'єднань юридичного спрямування в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія прокуратура України, 2015. 446 с.
3. Ганзенко О. О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Запоріжжя, 2002. 198 с.
4. Годованець В., Кампо В., Тертичний В. Правова просвіта громадян України: методологічні проблеми розроблення Концепції. *Право України*. 2009. № 1. С. 27-28.
5. Горбунова Л. М., Оніщенко Н. М., Копієвська О. Р. Методика правової освіти. К. : Атіка, 2005. 87 с.
6. Кацавець Р. С. Правова культура юриста : навч. посіб. К. : Алерта, 2017. 132 с.
7. Лоджук М. Т. Юридичні клініки в Україні: освіта та правова допомога : монографія. Одеса : Фенікс, 2015. 328 с.
8. Рябовол Л. Т. Правова освіта населення України: системний підхід. *Наукові записки. Серія: Право*. 2017. Вип. 1. С. 49-55.
9. Рябовол Л. Т. Система законодавства про правову освіту населення України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 38-41.

Інформаційні ресурси:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
http://www.ccu.gov.ua	Сайт Конституційного Суду України
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського